

TIBULLI ELEGIAE LIBER I, 6

Semper, ut inducar, blandos offers mihi voltus,
 Post tamen es misero tristis et asper, Amor.
 Quid tibi saevitiae mecum est? an gloria magna est
 Insidias homini composuisse deum?
 Nam mihi tenduntur casses: iam Delia furtim **5**
 Nescio quem tacita callida nocte fovet.
 Illa quidem tam multa negat, sed credere durum est:
 Sic etiam de me pernegat usque viro.
 Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
 Custodes: heu heu nunc premor arte mea, **10**
 Fingere nunc didicit causas, ut sola cubaret,
 Cardine nunc tacito vertere posse fores.
 Tum sucos herbasque dedi, quis livor abiret,
 Quem facit inpresso mutua dente venus.
 At tu, fallacis coniunx incaute puellae, **15**
 Me quoque servato, peccet ut illa nihil.
 Neu iuvenes celebret multo sermone, caveto,
 Neve cubet laxo pectus aperta sinu,
 Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem
 Ne trahat et mensae ducat in orbe notas. **20**
 Exhibit quam saepe, time, seu visere dicet
 Sacra Bonae maribus non adeunda Deae.
 At mihi si credas, illam sequar unus ad aras;
 Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.
 Saepe, velut gemmas eius signumque probarem, **25**
 Per causam memini me tetigisse manum;
 Saepe mero somnum peperit tibi, at ipse bibebam
 Sobria subposita pocula victor aqua.
 Non ego te laesi prudens: ignosce fatenti,
 Iussit Amor: contra quis ferat arma deos? **30**
 Ille ego sum, nec me iam dicere vera pudebit,
 Instabat tota cui tua nocte canis.
 Quid tenera tibi coniuge opus? tua si bona nescis
 Servare, frustra clavis inest foribus.
 Te tenet, absentes alios suspirat amores **35**
 Et simulat subito condoluisse caput.
 At mihi servandam credas: non saeva recuso
 Verbera, detrecto non ego vincla pedum.
 Tum procul absitis, quisquis colit arte capillos,
 Et fluit effuso cui toga laxa sinu, **40**
 Quisquis et occurret, ne possit crimen habere,

Stet procul aut alia †stet procul† ante via.
 Sic fieri iubet ipse deus, sic magna sacerdos
 Est mihi divino vaticinata sono.
 Haec ubi Bellonae motu est agitata, nec acrem **45**
 Flammam, non amens verbera torta timet;
 Ipsa bipenne suos caedit violenta lacertos
 Sanguineque effuso spargit inulta deam,
 Statque latus praefixa veru, stat saucia pectus,
 Et canit eventus, quos dea magna monet: **50**
 'Parcite, quam custodit Amor, violare puellam,
 Ne pigeat magno post didicisse malo.
 Adtigerit, labentur opes, ut volnere nostro
 Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.'
 Et tibi nescio quas dixit, mea Delia, poenas; **55**
 Si tamen admittas, sit precor illa levis.
 Non ego te propter parco tibi, sed tua mater
 Me movet atque iras aurea vincit anus.
 Haec mihi te adducit tenebris multoque timore
 Coniungit nostras clam taciturna manus, **60**
 Haec foribusque manet noctu me adfixa proculque
 Cognoscit strepitus me veniente pedum.
 Vive diu mihi, dulcis anus: proprios ego tecum,
 Sit modo fas, annos contribuisse velim.
 Te semper natamque tuam te propter amabo: **65**
 Quicquid agit, sanguis est tamen illa tuos.
 Sit modo casta, doce, quamvis non vitta ligatos
 Impediat crines nec stola longa pedes.
 Et mihi sint durae leges, laudare nec ullam
 Possim ego, quin oculos adpetat illa meos, **70**
 Et siquid peccasse putet, ducarque capillis
 Inmerito pronas proriipiarque vias.
 Non ego te pulsare velim, sed, venerit iste
 Si furor, optarim non habuisse manus;
 Nec saevo sis casta metu, sed mente fideli, **75**
 Mutuus absenti te mihi servet amor.
 At, quae fida fuit nulli, post victa senecta
 Ducit inops tremula stamina torta manu
 Firmaque conductis adnectit licia telis
 Tractaque de niveo vellere ducta putat. **80**
 Hanc animo gaudente vident iuvenumque catervae
 Conmemorant merito tot mala ferre senem,

Hanc Venus exalto flentem sublimis Olympo
 Spectat et, infidis quam sit acerba, monet.
 Haec aliis maledicta cadant; nos, Delia, amoris   85
 Exemplum cana simus uterque coma.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Έρωτα, πάντοτε προσφέρεις από πριν σε μένα εκφράσεις δελεαστικές, για να παρασυρθώ,
 όμως κατόπιν είσαι με θλιμμένη έκφραση θλιβερός και τραχύς.
 Πώς σχετίζεται η αυστηρότητά σου με μένα; Ή μήπως είναι μεγάλη τιμή
 ένας θεός να έχει στήσει παγίδες σ' ένα άνθρωπο;
 Γιατί σε μένα απλώνονται δίχτυα. Ήδη η Delia κρυφά   5
 με πονηρό τρόπο δεν γνωρίζω ποιόν μέσα στην ήσυχη νύχτα αγκαλιάζει.
 Αυτή πράγματι τόσες πολλές φορές το αρνείται, αλλά είναι δύσκολο να την πιστέψω.
 Έτσι ακριβώς αυτή αρνείται εντελώς όσο αφορά εμένα διαρκώς στον σύζυγό της.
 Εγώ ο ίδιος, ο δυστυχής, την δίδαξα με ποιο τρόπο να μπορούσε να κοροϊδέψει
 τους φύλακες. Αλίμονο, αλίμονο! τώρα πιέζομαι από την δική μου τεχνική,   10
 τώρα έχει μάθει να πλάθει δικαιολογίες, για να κοιμόταν μόνη της,
 να μπορεί τώρα να στρέφει τις πόρτες με τις στρόφιγγες να είναι σιωπηλές.
 Κατόπιν της έδωσα χυμούς και χόρτα, με τα οποία εξαφρανίζοταν το μελάνωμα,
 το οποίο δημιουργεί ο αμοιβαίος έρωτας με την πίεση των δοντιών.
 Όμως εσύ απρόσεκτε σύζυγε της εξαπατητικής κοπέλας,   15
 πρόσεξέ με βεβαίως, ώστε αυτή να μη διαπράξει κάποιο αμάρτημα.
 Πρόσεχε να μη συναναστρέφεται νέους άνδρες με πολλά λόγια,
 και ούτε να ξαπλώνει με χαλαρή την ενδυμασία της όντας η ίδια αποκαλυπτική στο στήθος της,
 ούτε να σε εξαπατά με νεύματα, και ούτε με το δάχτυλό της υγρασία
 να τραβά, και να σχηματίζει σημειώματα στην επιφάνεια του τραπέζιού.   20
 Πρόσεχε πόσο συχνά θα βγαίνει από το σπίτι, ή θα λέει ότι επισκέπτεται
 τα ιερά της Bonae Deae, τα οποία δεν πρέπει να προσεγγίζονται από άνδρες.
 Αν όμως την εμπιστευθείς σε μένα, θα την ακολουθήσω μόνος μου στον βωμό.
 Τότε να μην υπάρξει καθόλου το ευδεχόμενο να έχω νοιώσει φόβο για την όρασή μου.
 Πολλές φορές θυμάμαι ότι εγώ είχα αγγίζει το χέρι (της) ως δικαιολογία,   25
 σαν να επιδοκίμαζα τα δαχτυλίδια της και το σχήμα τους.
 Πολλές φορές ετοίμασα για σένα με το κρασί ύπνο, ενώ εγώ έπινα
 ως νικητής ποτήρια ξεμέθυστα με το νερό να έχει υποκατασταθεί.
 Δεν σε έβλαφα εγώ εν γνώσει μου. Συγχώρησέ με που ομολογώ,
 ο Έρωτας με διέταξε. Ποιος να πολεμήσει τους θεούς;   30
 Αυτός είμαι εγώ, και δεν θα ντραπώ να πω την αλήθεια,
 στον οποίον όλη την νύχτα στεκόταν ως φύλακας ο σκύλος σου.

Τι σου χρειάζεται εσένα η τρυφερή σύζυγος; Αν αγνοείς τα δικά σου τα καλά
 να φυλάττεις, άδικα βρίσκεται μέσα στις πόρτες το μάνταλο.
 Αυτή σε κρατάει, για άλλους απόντες έρωτες αναστενάζει 35
 και αίφνης προσποιείται ότι πόνεσε το κεφάλι της.
 Όμως αυτήν ας την εμπιστευθείς σε μένα, για να την εξυπηρετώ εγώ. Δεν αρνούμαι τα βίαια
 μαστιγώματα, εγώ δεν απορρίπτω τα δεσμά στα πόδια μου.
 Τότε σταθείτε μακριά εσείς, δηλ. αυτός που φροντίζει τα μαλλιά του με τέχνη,
 και στον οποίο η toga ευρύχωρη ρέει με πτυχή της χαλαρά ριγμένη, 40
 και όποιος θα μας συναυτήσει, για να μη μπορέσει να φορτωθεί καμία αμαρτία,
 ας σταθεί μακριά, ή σε κάποιον άλλο δρόμο ἴαs σταθεί μακριάῖ.
 Έτσι ακριβώς ο ίδιος ο θεός διατάζει να γίνει, έτσι ακριβώς η μεγάλη ιέρεια
 χρησιμοδότησε για μένα με θεϊκή φωνή.
 Αυτή, καθώς έχει παρακινηθεί από την παρέμβαση της Bellona, ούτε την έντονη 45
 φωτιά, ούτε μέσα στην παράνοιά της τα στριφτά μαστιγώματα φοβάται.
 Αυτή με ένα δίκολο μαχαίρι κόβει με βίαιο τρόπο τους βραχιόνες της,
 και χωρίς να έχει συνέπειες ραντίζει την θεά με το χυμένο της αίμα,
 και στέκεται κολλημένη σ' ένα ακόντιο στο πλευρό της, στέκεται πληγωμένη στο στήθος της,
 και φάλλει τα γεγονότα, τα οποία η μεγάλη θεά δείχνει. 50
 "Προσέξτε να μη πληγώσετε την κοπέλα εκείνην, την οποία προστατεύει ο Έρωτας,
 για να μη σας κάνει να μετανιώσετε κατόπιν το γεγονός ότι βάλατε μυαλό με κάποιο μεγάλο κακό.
 Ας την έχει ακουμπήσει, οι δυνάμεις του θα υκρεμιστούν, όπως από τις πληγές μας
 το αίμα μας, και όπως διασκορπίζεται η στάχτη από τους ανέμους".
 Και δεν γνωρίζω ποιες ποινές όρισε για σένα, Delia μου. 55
 Αν βέβαια υποκύψεις, παρακαλώ αυτή να είναι μαλακή.
 Δεν λυπάμαι εσένα για χάρη δική σου, αλλά η μητέρα σου
 με παρακινεί, αλλά και η σεβαστή ηλικία της κατανικά την οργή μου.
 Αυτή σε οδηγεί σε μένα μέσα στο σκοτάδι, και με πολύ φόβο
 ενώνει τα χέρια μας κρυφά χωρίς να μιλάει, 60
 και αυτή με περιμένει μέσα στην νύχτα κολλημένη στην εξώπορτα, και από μακριά
 αναγνωρίζει τον θόρυβο των βημάτων, καθώς εγώ πλησιάζω.
 Ζήσε πολλά χρόνια για χάρη μου, γλυκιά γριούλα. Τα δικά μου εγώ μαζί με σένα
 τα χρόνια θα ήθελα να μοιραστώ, ας είναι κάπως αυτό επιτρεπτό.
 Πάντα θα αγαπώ εσένα και την δική σου κόρη για χάρη σου. 65
 Ο,τιδήποτε κάνει, παρ' όλα αυτή είναι αίμα δικό σου.
 Μάθε την να είναι τίμια, έστω κι αν μια ταινία δεν συγκρατεί
 τα μαλλιά της δεμένα, ούτε η μακριά εσθήτα τα πόδια της.
 Και ας είναι σε μένα οι νόμοι αυστηροί, και να μη μπορώ εγώ
 να επαίνεσω καμία κοπέλα, χωρίς εκείνη να επιτεθεί στα μάτια μου, 70
 και αν ίσως αυτή πιστέφει ότι εγώ έχω διαπράξει κάποιο σφάλμα, να συρθώ από τα μαλλιά

χωρίς να το αξίζω, και να αρπαχτώ μέσα σε δρόμους που προσφέρονται.

Δεν είναι δυνατόν εγώ να θελήσω να σε χτυπήσω, Delia, αλλά, αν ίσως όμως μου έρθει αυτή η μαγιά, μπορεί να ευχηθώ να μην είχα χέρια.

Και να μην είσαι αγνή εξ αιτίας ενός άγριου φόβου, αλλά από την πιστή σου συνείδηση, 75
ο κοιμβαιός έρωτας ας φυλάει εσένα για χάρη μου, όταν εγώ απουσιάζω.

Όμως αυτή που σε κανένα δεν στάθηκε πιστή, κατόπιν νικημένη από την γεροντική ηλικία όντας αδύναμη οδηγεί με το χέρι της τρεμάμενο τα στριφογυριστά στημόνια, και προσδένει τα χτένια σφιχτά με τις σαΐτες να σπρώχνουν,

και υπολογίζει ό,τι έχει αποσπασθεί και έχει αποκτηθεί από άσπρο σαν χιόνι μαλλί των προβάτων. 80

Αυτήν την βλέπουν με την ψυχή τους ευχαριστημένη, και τα πλήθη των νεαρών ανακαλούν στην μνήμη τους ότι αυτή η γερόντισσα αξίως υφίσταται όλα αυτά τα βάσανα, αυτήν η Αφροδίτη όντας μετέωρη από τον πανύψηλο Όλυμπο να κλαίει την παρατηρεί, και της υπενθυμίζει πόσο σκληρή είναι σ' αυτούς είναι άπιστοι.

Αυτές οι κατάρες ας πέσουν πάνω σε άλλες, Delia. Εμείς, Delia, του έρωτα 85
παράδειγμα οι δυο μας ας γίνουμε, όταν τα μαλλιά μας θα είναι λευκά.

1. «**ut inducar**»: τελική πρόταση. «**blandos...volutus**»: ο 'Έρωτας' πάντοτε στην αρχή εμφανίζεται στον Τιβ. με τον 'καλό', το 'ωραίο' του πρόσωπο, προκειμένου να συμπαρασύρει τον ποιητή σ' αυτόν τον έρωτα, και να τον σκλαβώσει εκεί.
2. «**post tamen**»: η στάση όμως του 'Έρωτα' απέναντι στον Τιβ. αλλάζει άρδην, όταν εκείνος θα έχει ήδη σκλαβωθεί σ' αυτόν τον έρωτα. «**es misero**»: sc. 'es misero vultu mihi είσαι για μένα με θλιμμένο πρόσωπο'.
3. «**Quid...saevitiae**»: 'τι από αυστηρότητα', η γενική είναι διαιρετική. Κατά λέξη: 'τι από αυστηρότητα υπάρχει σε σένα, η οποία να σχετίζεται με μένα;', δηλ. 'τι σχέση μπορεί να έχει η αυστηρότητά σου με εμένα;'
«**an gloria...est**»: ευθεία ερώτηση με απρόσωπη έκφραση ως ρ. και υποκείμενο το απρμφ. 'conposuisse'.
6. «**nescio quem**»: ο Τιβ. είναι σίγουρος πως η Delia κάποιον αγκαλιάζει μέσα στην νύχτα, δεν γνωρίζει όμως ποιος είναι αυτός.
8. «**de me pernegat usque**»: η Delia αρνείται πως έχει σχέσεις με κάποιον άλλον άνδρα (tam multa negat). Όμως δεν αρνείται μόνο την σχέση της με κάποιον άλλο άνδρα, αλλά αρνείται εντελώς (pernegat) μονίμως (usque) και την σχέση της και με τον ποιητή (de me), όταν την ρωτά ο σύζυγός της (viro). Το γεγονός ότι η Delia δεν ομολογεί στον σύζυγό της την σχέση της με τον ποιητή, αυτό σημαίνει ότι δεν έχει καμία πρόθεση να τον εγκαταλείψει, για να συνδεθεί μαζί τους μονίμως· και αυτό είναι που τον προβληματίζει. — Το 'usque' εδώ λειτουργεί ως χρονικό επίρρημα με την έννοια του 'μονίμως, διαρκώς, πάντοτε'. Έτσι ακριβώς απαντά στον Τιβ. και στην ελεγεία 1,2,89.
9. «**quo...pacto**»: αφαιρ. οργανική.
10. «**custodes**»: αναφέρεται στους φύλακες που επιτηρούσαν την Delia.
12. «**cardine...tacito**»: 'cardo, -inis' είναι η στρόφιγγα της πόρτας πάνω στις οποίες και στηρίζεται, αλλά και περιστρέφεται. Προφανώς ο Τιβ. της είχε δείξει πώς να 'λαδώνει' τις στρόφιγγες, ώστε να μη ακούγεται ο συριγμός καθώς η στρόφιγγα της πόρτας περιστρέφεται με το άνοιγμά της, και φυσικά προδίδει πως κάποιος είτε φεύγει, είτε έρχεται κρυφά. «**vertere**»: αντικ. στο 'posse'. «**posse**»: παράλληλο απαρέμφ. με το 'fingerē', δηλ. αντικ. και αυτό στο 'didicit', το οποίο εδώ εννοείται.

13. «**quis**»: i.e. 'quibus'. «**divor**»: αναφέρεται στα σημάδια που αφήνει η ερωτική πράξη στο σώμα των εραστών, μετά από θερμή και άγρια ερωτική σχέση.
15. «**coniunx incaute**»: είναι άκρως ειρωνικό ο εραστής της Delia να ζητεί από τον νόμιμο σύζυγό της να την κρατήσει μακριά από τους αντεραστές του, και μ' αυτόν τον τρόπο ο σύζυγος να εξυπηρετήσει τα ερωτικά συμφέροντα του Τίβ., κι όχι βέβαια τα δικά του.
16. «**peccet u tilla nihil**»: ο νόμιμος σύζυγος της Delia καλείται να φροντίζει και να απαγορεύει στην σύζυγό του να απατά τον Τίβ.
17. «**Neu...celebret**»: ουσιαστική τελική πρόταση με Υποτακτική, 'πρόσεχε να μη...', ως αντικείμενο στο ρ. 'caveto'. Ακολουθούν άλλες τέσσερις επίσης ουσιαστικές τελικές προτάσεις με Υποτακτική, αντικείμενα στο ίδιο ρ. 'neve cubet', 'neu decipiat', 'ne trahat', '<ne> ducat'.
18. «**laxo...sinu**»: 'με την εσθήτα της να είναι χαλαρή'. «**pectus aperta**»: η αιτιατική 'pectus' εξαρτάται από το 'aperta' ως αιτιατική της αναφοράς, 'όντας η ίδια αποκαλυπτική στο στήθος της'.
19. «**neu te decipiat nutu**»: εννοεί πως η Delia θα στέλνει κρυφά μηνύματα στον εραστή της εμπρός στον σύζυγό της, χωρίς όμως εκείνος να αντιλαμβάνεται την σημασία τους. «**digito...trahat**»: εννοεί ότι θα 'τραβά' (trahat) υγρασία με το δάχτυλό της (digito) βάζοντάς το σ' ένα ποτήρι, που μπορεί να περιέχει είτε νερό, είτε κρασί.
20. «**et...ducat...notas**»: κατόπιν η Delia πιθανόν με το βρεγμένο της χέρι να γράφει κρυφά από τον σύζυγο μηνύματα στον εραστή της πάνω στο τραπέζι. «**mensae...in orbe**»: ως 'orbis mensae' θεωρείται και η 'επιφάνεια του τραπεζιού' γενικώς, (Ovid.Epist. 17,87).
21. «**Exhibit quam saepe**»: 'quam saepe exhibit πόσο συχνά θα βγαίνει έξω από το σπίτι'. Πλάγια ερώτηση ως αντικείμενο στη Προστακτική 'time'. «**seu visere dicet**»: 'seu dicet visere...'. Δεύτερη Πλάγια ερώτηση, επίσης ως αντικείμενο στο ρ. 'time'. Και οι δυο αυτές Πλάγιες ερωτήσεις εκφέρονται με Οριστική, διότι το περιεχόμενό τους αφορά προτάσεις Κρίσεως. — Οι Ευθείες Ερωτήσεις υποδιαιρούνται σε δυο κατηγορίες: Α) στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι Ευθείες Ερωτήσεις, στις οποίες διατυπώνεται ένα ερώτημα κρίσεως ως 'γεγονός', γι' αυτό και εκφέρονται με Οριστική. Π.χ. στην ερώτηση 'Τι θα κάνουμε;' (Quid faciemus?) έχουμε αποφασίσει ότι 'θα κάνουμε κάτι', αλλά ζητείται το είδος της πράξεως, δηλ. το κατηγορούμενο της. Γι' αυτό και στην απάντηση 'θα κάνουμε ειρήνη' (Faciemus pacem), μπορεί τυπικά το ουσ. 'ειρήνη' να φαίνεται ως αντικείμενο, αλλά στην ουσία είναι το κατηγορούμενο του αντικειμένου, 'αυτό που θα κάνουμε, είναι ειρήνη' (Id quod faciemus, est pax). Β) στην δεύτερη κατηγορία ανήκουν οι Ευθείες ερωτήσεις, στις οποίες διατυπώνεται 'απορία' πάνω στην επιλογή του αντικειμένου, δηλ. στον νου μου έχω ήδη δυο-τρεις επιλογές, αλλά δεν έχω αποφασίσει ποια να επιλέξω. Σ' αυτήν την περίπτωση χρησιμοποιείται η Διαπορητική Υποτακτική 'τι να κάνουμε;' (Quid faciamus?), και η απάντηση θα είναι 'Ας κάνουμε ειρήνη' (Faciamus pacem). — Αν τώρα μετατρέψουμε τις πιο πάνω Ευθείες σε Πλάγιες, θα διατηρηθούν οι εγκλίσεις που είχαν ως Ευθείες ερωτήσεις. Δηλ. Α) 'Σε ρωτώ τι θα κάνουμε' (Rogo te quid faciemus), Β) 'Σε ρωτώ τι να κάνουμε' (Rogo te quid faciamus). Και αν εξαρτηθούν από ρ. Ιστορικού χρόνου: Α) 'Σε ρώτησα τι θα κάναμε' (Rogavi te quid fecerimus), Β) 'Σε ρώτησα τι να κάναμε' (Rogo te quid faceremus). — Στις δυο Πλάγιες Ερωτήσεις του κειμένου υπάρχει η Οριστική (exhibit, dicet), διότι και ως Ευθείες θα είχαν Οριστική, καθώς πρόκειται για ερωτήσεις Κρίσεως.
22. «**Bonae...Deae**»: Η 'Bona Dea', ή και 'Fauna', ήταν Ρωμαϊκή θεότητα, που θεωρείτο είτε αδελφή είτε σύζυγος του Faunus, δηλ. του αντίστοιχου 'Πάνα' των Ελλήνων (Ser. ad Aen. 8,314. Macr. 1,12). Πρόκειται για μία προφητική θεότητα, και αφορούσε αποκλειστικά τις γυναίκες, ενώ οι προφητείες του Faunus αφορούσαν μόνο τους άνδρες. Το ιερό της βρισκόταν στον Αβεντίνο λόφο. Η γιορτή της γινόταν κάθε χρόνο την 1^η Μαΐου. Στην εποχή του Τίβουλλου η Bona Dea ήταν ταυτισμένη με την ελληνική θεότητα 'Δάμια' ή 'Αΰξησία', της οποίας η λατρεία ήταν σχετική με την 'αύξηση' της γεωργική παραγωγής, και γι' αυτό η λα-

τρείας της ήταν παράλληλη με εκείνη της Δήμητρας (Ήρόδ.5,82,5· 5,83,8). **«maribus»:** η δοτική του ουσ. 'mas,-ris', το οποίο δηλώνει το ανδρικό γένος.

24. **«mihi non...sit timuisse»:** 'σε μένα να μη υπάρξει καθόλου το ενδεχόμενο να έχω νοιώσει φόβο'. Η Υποτακτική 'non sit' ως απρόσωπη έκφραση δηλώνει έντονη απαγόρευση. Η δοτική 'mihi' είναι προσωπική. Η δοτική 'oculis meis' δηλώνει το 'πράγμα' για το οποίο θα εκδηλωνόταν ο φόβος ως δοτική της αναφοράς, 'Syre, tibi timui male, Ter.Haut.531 *Σύρε, φοβήθηκα πολύ για σένα*', 'sibi timens...fugit, Caes.B.Civ.3,29,1 *έφυγε επειδή φοβόταν για σένα*'. — Αυτό που ενν. εδώ ο Τίβ. είναι πως 'δεν υπάρχει κανένας φόβος σε μένα όσον αφορά το ενδεχόμενο να χάσω την όρασή μου, επειδή θα έχω πλησιάσει το βωμό της *Bonae Deae*', θέλοντας έτσι να δείξει την τόλμη του, προκειμένου να 'προστατεύσει' – όπως ψευδώς δηλώνει – την Delia από τους άλλους εραστές για χάρη του συζύγου της, ενώ στην ουσία θα την προστατεύσει για χάρη του ίδιου. — Η τύφλωση ήταν κατά παράδοση η συνήθης τιμωρία όλων εκείνων που αγνοούσαν τους ιερούς κανόνες, όσον αφορά την θέα εικόνων απαγορευμένων σε αυτούς. Με αυτήν την τιμωρία προειδοποιεί η ιέρεια του Απόλλωνα στον Παλατινό Λόφο τον Ηρακλή, αν παραμείνει στο απαγορευμένο αυτόν χώρο για τους άνδρες, 'parce oculis, hospes, lucoque abscede verendo; / cede agedum et tuta limina linque fuga, Prop. El. 4,9,53 *Πρόσεχε τα μάτια σου, ξένε, και φύγε απ' αυτόν τον ιερό χώρο./ εμπρός φύγε! και άφησε τα κράσπεδα αυτά με την φυγή*'. Εξ άλλου και ο Τειρεσίας έχασε το φως του στην παιδική ηλικία, όταν είδε αυτό που δεν έπρεπε να δει, δηλ. την Αφροδίτη να λούζεται γυμνή, 'Καλλίμ.Υμν.5,78'.
- 25/6. Η συντακτική σειρά των λλ.: «memini saepe me tetigisse manum (eius) per causam, velut probarem gemmas signumque eius *θυμάμαι συχνά ότι εγώ είχα αγγίζει το χέρι (της) ως/για δικαιολογία, σαν να επιδοκίμαζα τα δαχτυλίδια της και το σχήμα τους*». **«per causam»:** 'για/ως δικαιολογία, πρόφαση'. Εδώ συντάσσεται απολύτως, αλλά σε άλλα χωρία απαντά με γενική αντικειμενική, 'per causam supplementi equitatusque cogendi ab exercitu discedit, Cas.B.Gal.7,9,1 *έφυγε από το στράτευμα με την πρόφαση/δικαιολογία του ανεφοδιασμού και της συλλογής ιππικού*'. **«velut...probarem»:** επιρρηματική πρόταση που εκφράζει σύγκριση μαζί με Υπόθεση. Εισάγεται με το αναφορικό επίρρημα 'velut', το οποίο συνήθως συνοδεύεται από το υποθετικό σύνδεσμο 'si', ο οποίος αν λείπει, όπως εδώ, εννοείται. Στην πλήρη μορφή της η πιο πάνω συγκριτική – Υποθετική πρόταση θα είχε ως εξής: 'memini me tetigisse manum (eius), velut id tangerem, si probarem gemmas signumque eius' *θυμάμαι ότι άγγιξα το χέρι της, όπως αυτό θα το άγγιζα, αν επιδοκίμαζα τα δαχτυλίδια της και το σχήμα τους*. Αυτός ο Υποθετικός λόγος δηλώνει το 'δυνατόν' στο παρελθόν, γι' αυτό και ο Παρατατικός Υποτακτικής σε Υπόθεση και Απόδοση. Αν η αναφορά γινόταν στο Παρόν, τότε θα είχαμε Ενεστώτα Υποτακτικής, 'Hic ostandum est, milites velut si ante Romana moenia pugnemus, Liv.21,41,15 *Εδώ πρέπει να γίνει στάση, στρατιώτες, σαν να πρόκειται να πολεμήσουμε εμπρός από τα τείχη της Ρώμης*'. — Αν αυτού του είδους οι συγκριτικές – Υποθετικές προτάσεις εκφράζουν την σύγκριση ως κάτι το αντίθετο του πραγματικού, τότε προκειμένου για το παρόν χρησιμοποιείται ο Παρατατικός Υποτακτικής, και για το παρελθόν ο Υπερσυντέλικος Υποτακτικής.
27. **«mero»:** 'με κρασί', αφαιρετική οργανική.
28. **«sobria...pocula»:** 'ποτήρια χωρίς να περιέχουν αλκοόλ'. **«subposita...aqua»:** 'με το νερό να είχε πάρει την θέση του κρασιού, να είχε υποκατασταθεί', με την αφαιρετική 'aqua' οργανική, και την αφαιρετική 'subposita' κατηγορηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος, ή αλλιώς προληπτικό κατηγορούμενο. **«victor»:** επιρρ. κατηγορούμενο του τρόπου, 'ως νικητής'.
29. **«Non...prudens»:** 'την ώρα που σε έβλαπτα, δεν είχα επίγνωση των πράξεών μου', 'δεν το έκανα αυτό εν γνώσει μου'.
30. Η συντακτική σειρά των λλ.: «quis ferat arma contra deos?», 'ποιος να σύρει τα όπλα εναντίον ενός θεού;'. Η Υποτακτική 'ferat' είναι διαπορητική. Το όλο επιχείρημα του Τίβ. ακολουθεί τα εξής στάδια: i) ομολογεί πως πολλές φορές ξεγέλασε τον σύζυγο μεθώντας τον, και παίρνοντας μακριά του την Delia (27/8), ii) δι-

καιολογείται με το γεγονός ότι όταν τον εξαπατούσε, δεν γνώριζε την σοβαρότητα του αδικήματος που διέπραττε (29), iii) ζητεί από τον σύζυγο της Delia να τον συγχωρέσει (29), iv) κατονομάζει τον πραγματικό ένοχο, που είναι ο Έρωτας (30), v) και τέλος δικαιολογείται λέγοντας ότι είναι αδύνατον κάποιος να αντισταθεί στις εντολές ενός θεού, όπως είναι ο Έρωτας (30).

31. **«Ille ego sum»:** με το 'ille' κατηγορούμενο και το 'ego' υποκείμενο στο ρ. **«pudebit»:** εδώ λειτουργεί ως καθαρά απρόσωπο ρ. Υποκείμενό του είναι το 'dicere', υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι το 'me', και αντικείμενο του απαρεμφάτου είναι το 'vera'. Όμως απαντά και ως προσωπικό, 'Non te haec prudent? Ter. Ad. 754 *δεν σε ντροπιάζουν αυτά εδώ;*'
32. η συντακτική σειρά των λλ.: «cui tua canis instabat tota nocte». **«cui»:** sc. 'mihi', 'δεν θα ντραπώ να πω την αλήθεια εγώ, στον οποίον...'. **«tua canis instabat»:** '...στον οποίον ο δικός σου σκύλος στεκόταν ως εμπόδιο'. Τα σκυλιά εμπόδιζαν τους επίδοξους εραστές να πλησιάζουν τα σπίτια, και να ενοχλούν ερωτικά τις συζύγους, ήταν τρόπον τινά οι φύλακες όχι μόνο του σπιτιού, αλλά και της κυρίας του σπιτιού, 'και προσέτι Μολοττικούς / τρέφουσι μορμολυκεία τοῖς μοιχοῖς κύνας, Ἀριστ. Θεσμ. 417 *και επιπλέον συντηρούν και σκύλους άγριους ως τέρατα εναντίον των εραστών*'. Ο Προπέρτιος αναφερόμενος στην βοήθεια του θεού Έρωτα στους ερωτευμένους, ώστε να έχουν πρόσβαση στις παντρεμένες ερωμένες τους κρυφά τα βράδια τονίζει ότι: 'ipse Amor accensas praecutit ante faces, saeva canum rabies morsus avertit hiantis, Prop. 3, 16, 16 *ο Έρωτας ο ίδιος κουνάει από πάνω τους αναμμένες δάδες, μια άγρια τρέλα απομακρύνει τα δαγκώματα των σκύλων με ανοιχτά τα σαγόνια τους*'. — Ούτε ο Τίβ. ειρωνεύεται τον σύζυγο της Delia, διότι, ενώ είχε βάλει σκυλιά να επιτηρούν το σπίτι του αλλά φυσικά και την Delia, και να αποτρέπουν τις παράνομες ερωτικές βραδυνές εξόδους της, και ενώ όντως εκείνα στέκονταν πιστοί φύλακες, τελικά ο Τίβ. εύρισκε την ευκαιρία να την συναντά τις νύχτες. Άρα το συμπέρασμα είναι πως για τις ερωτικές περιπέτειες του Τίβ. με την Delia δεν φταίνε οι δυο αυτοί εραστές, αλλά η ανικανότητα του ίδιου του συζύγου.
34. **«clavis»:** ένα είδος 'σύρτη', με το οποίο ασφαλιζόταν εσωτερικά η πόρτα εισόδου.
35. **«Te tenet»:** με ενν. υποκείμενο 'Illa = Delia', 'η Delia σε κρατάει/έχει ως σύζυγο'. **«alios... amores»:** η αιτιατική 'amores' συντάσσεται με το 'suspirat αναστενάζει' ως μία αιτιατική της αναφοράς, ή αλλιώς Accusativus Graecus.
36. **«simulat... caput»:** ήταν η πιο συνήθης δικαιολογία των γυναικών, όταν ήθελαν να αποφύγουν την ερωτική επαφή με τον σύζυγο. Ο Οβίδιος τις συμβουλεύει να προσποιούνται είτε πως έχουν πονοκέφαλο, είτε πως βρίσκονται στην έμμηνο ρήση, 'saepe nega noctes. capitis modo finge dolorem, / et modo, quae causas praebat, Isis erit, Ov. Amor. 1, 8, 73/4 *Συχνά να αρνείσαι τα βράδια. Προσποιήσου ότι έχεις πονοκέφαλο*'. Σε άλλο του ποίημα εμφανίζει την ομολογία ενός συζύγου, ότι η σύζυγός του προσποιείτο πονοκεφάλους, για να αποφύγει την επαφή μαζί του, 'a, quotiens sani capitis mentita dolores / cunctantem tardo iussit abire pede, Ω! *Πόσες φορές με ψέματα για το υγιές της κεφάλι με πρόσταζε να φύγω, ενώ εγώ δίσταζα με το βήμα μου αργό*'.
37. **«servandam»:** γερουνδιακό ως κατηγορηματικός προσδιορισμός του σκοπού. Σ' αυτήν την χρήση το γερουνδιακό παίρνει την θέση της πτώσεως του γερουνδίου, δηλ. εδώ αντί να έχουμε την δοτική πτώση του γερουνδίου ως επιρρηματικά του 'σκοπού', 'credas <eam> mihi servando', έχουμε το γερουνδιακό στην ίδια πτώση και γένος με το ενν. 'eam=Deliam', 'credas <eam> mihi servandam'. ομοίως 'Conon muros reficiendos curat, Nep. 19, 4, 5 *ο Κόνων φροντίζει τα τείχη για να τα επισκευάσει*', όπου θα περιμέναμε 'Conon muros curat reficiendo'. **«non... recuso verbera»:** ως 'verbera μαστιγώματα' εννοεί τα 'χτυπήματα' ή τις 'απογοητεύσεις' που θα κρύβει η ερωτική του σχέση με την Delia, αρκεί να την έχει κοντά του. Η αντίληψη ότι η ερωτική σχέση γενικώς κρύβει τέτοια 'μαστιγώματα', διατυπώνεται από τον Τίβ. και σε ένα άλλο ποίημά του, του οποίου η αυθεντικότητα ελέγχεται, 'Saevus Amor docuit validos temptare labores, / Saevus Amor docuit verbera posse pati, Tib. 3, 4, 65/6 *ο άγριος Έρωτας μας έχει μάθε να δοκιμάζουμε δυνατά βάσανα, ο άγριος Έρωτας μας έμαθε να μπορούμε να υποφέρουμε τα μαστιγώματά του*'. Τα 'μαστιγώματα' του Έρωτα ως

θεού τα αναφέρει ο Τίβ. και σε ένα άλλο ποίημά του, 'Ipsa Venus magico religatum bracchia nodo perdocuit multis non sine verberibus, Tib.1,8,5/6 η ίδια η Αφροδίτη με ένα μαγικό τρόπο εμένα δεμένο στα χέρια που έκανε μαθήματα όχι χωρίς πολλά μαστιγώματα', υπονοώντας φυσικά τις όποιες ερωτικές αποτυχίες που είχε στο παρελθόν.

38. **«detrecto non...vincla pedum»:** 'δεν αποδιώχνω τα δεσμά των ποδιών μου'. Ήταν κοινώς παραδεκτό ότι οι ερωτευμένοι άνδρες δένονταν με 'δεσμά' στα πόδια τους από τον Έρωτα, κάτι ως 'ποδηγέτηση'. Ο Προπέρτιος σε ένα ποίημά του αφιερωμένο στην διακοπέισα σχέση του με την αγαπημένη του Cynthia αναφέρεται σ' αυτά ακριβώς τα 'δεσμά' του Έρωτα, μόνο που τώρα βρίσκονται στον 'λαιμό' κι όχι στα πόδια, 'cuncta tuus sepelivit amor, nec femina post te ulla dedit collo dulcia vincla meo, Prop.3,15,9 ο έρωτάς σου έχει θάψει τα πάντα, και καμία γυναίκα μετά από εσένα δεν έβαλε στον λαιμό μου τα γλυκά δεσμά'.
39. **«procul absitis»:** 'να είστε μακριά μου'. Εδώ ο Τίβ. εκφράζει την ευχή να αποφύγει για πάντα δυο τύπους ανθρώπων. **«quisquis coli tarte capillos»:** ο πρώτος τύπος, τον οποίον δεν θέλει ποτέ ο Τίβ. να συναντήσει, είναι ο κομψεύμενος πολεμιστής, ο οποίος επενδύει την υστεροφημία του στις ανδραγαθίες στην μάχη. Χαρακτηριστικό αυτών των ανδρών ήταν η προσεγμένη τους κόμη, αυτό το γνώρισμα τους αναγνωρίζει ο Μαρτιάλης σ' ένα επίγραμμά του, 'Bellus homo est, flexos qui digerit ordine crines,/ Balsama qui semper, cinnama semper olet, Mart.Epigr.3,63,3 Πολεμικός άνδρας είναι αυτός ο οποίος έχει οργανώσει τα πλεγμένα του μαλλιά με τάξη, αυτός που αναδύει την οσμή από βάλσαμο και από κανέλλα'. — Εννοείται πως ο Τίβ. αξιολογεί την συναναστροφή του Τίβ. με την Delia ως πολύ πιο σημαντική γι' αυτόν τον ίδιο από οποιαδήποτε διάκριση στο πεδίο της μάχης.
40. **«effuse...sino»:** ο δεύτερος τύπος ανδρός τον οποίον ο Τίβ. απεύχεται να συναντήσει, ή καλύτερα να μιμηθεί, είναι αυτός του πλούσιου, του κοινωνικά διακεκριμένου. Δεν έχει καμία διάθεση να θυσιάσει την σχέση του με την Delia, προκειμένου να αδράξει μια επίσημη κοινωνική θέση. Βασικό γνώρισμα των ανδρών που είχαν μία τέτοια επιφανή κοινωνική θέση ήταν ο τύπος του μανδύα (toga) τον οποίον φορούσαν, και κυρίως η μεγάλη πτυχή του μανδύα εμπρός στο στήθος τους και στην πλάτη τους. — Όσον αφορά την toga ήταν ένας μάλλινος μανδύας με χονδρή ύφανση για τις εξωτερικές εμφανίσεις τους. Την καλύτερη περιγραφή του σχήματος και του τρόπου φορέματος της toga δίνει ο αρχιεπίσκοπος Σεβίλλης Ισίδωρος (560-636μ.Χ.), 'Toga dicta quod velamento sui corpus tegat atque operiat. Est autem pallium purum forma rotunda et fusiore, et quasi inundante sinu, et sub dextro veniens supra humerum sinistrum ponitur, cuius similitudinem in operimentis simulacrorum vel picturarum aspiciamus; easque statuas togatas vocamus, Isid.Etym.19.24.3 Ονομάζεται toga διότι με το κάλυμμά της σκεπάζει (tegat) το σώμα και το καλύπτει. Είναι ένας μανδύας απλός στρογγυλός στο σχήμα του και πολύ πιο χυτός, με κυματιστή πτυχή, και περνώντας πάνω από τον δεξί ώμο δένει στον αριστερό, του οποίου το ομοίωμα το παίρνουμε στην ενδυμασία των αγαλμάτων ή των εικόνων, και αυτά τα αγάλματα τα αποκαλούμε 'togata'. Οι 'κυματιστές πτυχές' της toga κάλυπταν όλη την επιφάνεια του υφάσματος του μανδύα. Όμως μια 'πτυχή' (sinus) ξεχώριζε, γιατί ήταν εκείνη που κρεμόταν εμπρός στον λαιμό και έφτανε μέχρι το στήθος, και το ίδιο κοίλωμα έκανε και στην πλάτη. Αυτή η χαλαρή, ριγμένη προς τα κάτω πτυχή (effuso...sinu) ήταν η απόδειξη της κοινωνικής ανωτερότητας, μια διάκριση όμως που δεν ίσχυε στην Ρώμη του παρελθόντος, καθώς οι Ρωμαίοι της αρχαίας εποχής δεν είχαν τέτοιου είδους διακρίσεις, 'nam ueteribus nulli sinus, Quintilianus, Inst.Or.11,3,137,6'.
41. **«quisquis...occuret»:** 'όποιος θα μας συναντήσει'. **«ne...habere»:** είναι σαφής ο ειρωνικός τρόπος της ομιλίας του Τίβ. εδώ. Πριν λίγο απευχόταν να γίνει σπουδαίος πολεμιστής ή κοινωνικός δανδής. Τώρα ειρωνεύεται την κοινωνία της εποχής του, η οποία θεωρούσε πως μια γυναίκα και παράνομος εραστής της ήταν πρόσωπα μισασμένα, που μετέδιδαν αυτήν την μόλυνση. Γι' αυτό ειρωνευόμενος τον άγνωστο διαβάτη του δρόμου τον καλεί, αν συναντηθούν, να 'σταθεί μακριά τους' (stet procul), και να αλλάξει αμέσως δρόμο

- (ante via), για να μη κολλήσει την 'αμαρτία' που δόθηκε κουβαλάει ο ίδιος με την Delia. — Όταν θέλεις να ειρωνευθείς την πράξη που είσαι σίγουρος ότι θα κάνει κάποιος, τον καλείς 'πρώτος' εσύ να την κάνει.
42. «**alia...via**»: αφαιρετική επιρρ. του τόπου 'σε κάποιον άλλο δρόμο'. «**stet procul**»: η δεύτερη αναφορά στον ίδιο στίχο είναι σαφές ότι είναι αποτέλεσμα λανθασμένη αντιγραφής.
43. «**Sic fieri jubet**»: η εγκατάλειψη του συζύγου από την Delia, και η συμβίωσή της με τον Τίβ. είναι εντολές της θεότητας του Έρωτα, κι όχι ιδιοτροπίες εκείνης ή του Τίβ. «**ipse deus**»: εννοεί φυσικά την θεότητα του Έρωτα. «**magna sacerdos**»: ως 'μεγάλη ιέρεια' ο Τίβ. εννοεί την ιέρεια της Ρωμαϊκής θεότητας Bellona. Η Bellona ήταν μία γυναικεία θεότητα του πολέμου στην Ρώμη, καθώς θεωρείτο σύζυγος του Άρη. Στην Ελλάδα ήταν η αντίστοιχη θεότητα 'Ενυώ' (Όμ.ΐλ. 5,333-592).
45. «**Haec**»: i.e. 'sacerdos Bellonae'
47. «**Ipsa**»: i.e. 'sacerdos Bellonae'. «**bipenne**»: 'με ένα δίκοπο μαχαίρι'. «**caedit**»: 'κόβει', ιστορικός ενεστώτας.
48. «**sanguineque effuso**»: Η λατρεία της 'Bellona' ήταν οργιαστική, και οι ιερείς και ιέρειες στις τελετουργίες έκοβαν τα χέρια τους σκορπίζοντας το αίμα τους στους πιστούς, οι οποίοι το χρησιμοποιούσαν ως φάρμακο. Ο Μαρτιάλης περιγράφει τον οργιαστικό τρόπο της λατρείας της (Mart. 12, 57,11), και ο Βιργίλιος δείχνει μία τέτοια οργιαστική εικόνα της λατρείας της 'et scissa gaudens uadit Discordia palla, /quam cum sanguineo sequitur Bellona flagello, Aen.8,702/3 και χαρούμενη ακολουθεί η Διχόνοια με σκισμένο το πέπλο της, και την ακολουθεί η Bellona με ένα μαστίγιο καταματωμένο'. «**deam**»: i.e. 'Bellonam'.
49. «**latus praefixa veru**»: η παθητ. μτχ. 'praefixa' είναι τροπική· η αιτιατική ενικού 'latus' είναι επιρρηματική της αναφοράς· η αφαιρετική ενικού 'veru' του ουδετέρου 'veru,-us' είναι επιρρ. οργανική. «**saucia**»: κατηγορηματικός προσδιορισμός του τρόπου, 'πληγωμένη'· είναι 'πληγωμένη' εξ αιτίας των χτυπημάτων που ίδια προξένησε στο 'στήθος' της, για να σκορπίσει το αίμα της στους πιστούς, το οποίο πίστευαν ότι είχε θεραπευτικές ιδιότητες. «**pectus**»: αιτιατική της αναφοράς.
50. «**dea magna**»: i.e. 'Bellona'.
52. «**ne pigeat**»: τελική πρόταση με άρνηση. Το ρ. 'pigeat' είναι απρόσωπο, και συντάσσεται είτε (i) pigeat me alicuis rei με λυπεί εμένα ένα γεγονός, είτε (ii) pigeat me + απαρέμφατο ως υποκείμενο, όπως εδώ. Η πλήρης σύνταξη είναι 'ne pigeat <vos> didicisse για να μη σας λυπήσει εσάς το γεγονός ότι μάθατε / βάλατε μυαλό / συνετιστήκατε'. «**post**»: 'κατόπιν, ύστερα', δηλ. 'αφού θα έχετε βλάψει την κοπέλα εκείνη που προστατεύει ο Έρωτας'. «**didicisse**»: υποκείμενο στο απρόσωπο ρ. 'pigeat'. «**magno...malo**»: αφαιρετική οργανική.
53. «**Adtigerit**»: Παρακείμενος Υποτακτικής του ρ. 'attingo, -tigi, -tactum, -tingere ακουμπώ, εφάπτομαι'. Εδώ ο Παρακείμενος της Υποτακτικής λειτουργεί ως μια προτρεπτική Προστακτική έγκλιση με την έννοια 'ας κάνει κάποιος πως την ακουμπά – ας την ακουμπήσει κάποιος', και αμέσως μετά ακολουθούν οι 'συνέπειες', τα 'αποτελέσματα' αυτής της πράξεως, 'ας την έχει ακουμπήσει κάποιος, οι δυνάμεις του (opes) θα καταρρεύσουν (lebentur). Ομοίως λειτουργεί ο Παρακείμενος της Υποτακτικής στ, 'ne aequaueritis Hannibali Philippum nec Carthaginensibus Macedonas: Pyrrho certe aequabitis. Liv.31,7,8 ας μην έχεις εξισώσει τον Φίλιππο με τον Αννίβα. Όμως σίγουρα θα τον εξισώσεις με τον Πύρρο'. «**ut...ut...diripitur**»: δυο αναφορικές επιρρ. προτάσεις του τρόπου με Οριστική. «**volnere**»: αφαιρ. που δηλώνει την προέλευση.
55. «**quas dixit...poenas**»: Πλάγια ερώτηση με Οριστική εδώ κατ' εξαίρεση, ενώ ήταν σχεδόν κανόνας στην πρώιμη Λατινική, 'nescis quid dicturus sum, tace, Pl.Merc.431 αγνοείς τι πρόκειται να πω, σώπασε'. — Στους στχχ. 51-54 η ιέρεια της Bellona παρουσίασε τις ποινές που θα υποστεί εκείνος ο οποίος θα βάλει εμπόδια σε μια κοπέλα που είναι ερωτευμένη με κάποιον. Όμως δεν ανέφερε καμία ποινή για την κοπέλα η οποία ίσως αποδεχθεί τις προτάσεις του ανθρώπου αυτού εις βάρος φυσικά του άνδρα με τον οποίον είχε ήδη ένα δεσμό. Γι' αυτό και λέει πως 'δεν γνωρίζω, Delia, τι ποινές θα έχει για σένα', με δεδομένο φυσικά

πως με βάση την έως τώρα συμπεριφορά και αδιαφορία της, φαίνεται πως και αυτή ενδίδει στις εμβόλιμες ερωτικές προτάσεις αυτού του άγνωστου άνδρα εις βάρος του Τίβ.

56. «**Si...admittas**»: 'Αν όμως τελικά και εσύ υποκύψεις σ' αυτές τις ερωτικές προτάσεις', δηλ. 'αν τελικά δεχθείς να διακόψεις μαζί μου, και να συνεχίσεις μ' αυτόν'. Η απόδοση στην υπόθεση είναι η Οριστική 'precor', πράγμα που σημαίνει ότι το ρ. 'admittas' είναι Μέλλον Οριστικής, κι όχι Ενεστώτας Υποτακτικής. Αν ήταν Ενεστώτας Υποτακτικής, τότε η απόδοση θα ήταν επίσης Υποτακτική, και ο Υποθετικός λόγος θα εξέφραζε το 'δυνατόν' με την έννοια πως αυτό που λέει ο Τίβ. τώρα είναι απλώς ένα 'πιθανό' ενδεχόμενο, δηλ. 'αν τώρα ίσως/πιθανόν υποκύψεις..., τότε μπορεί να παρακαλέσω...'. Όμως χρησιμοποιώντας την Οριστική Μέλλοντα, ο Υποθετικός λόγος εκφράζει το 'πραγματικό', και αυτό σημαίνει πως για τον Τίβ. είναι πάρα πολύ πιθανό η Delia να 'υποκύψει'.
58. «**aurea...anus**»: ως 'χρυσή ηλικία' εννοεί την μεγάλη ηλικία της μητέρα της, την 'σεβάσμια ηλικία'.
59. «**Haec...adducit**»: από το σημείο αυτό ο Τίβ. αρχίζει να θυμάται την συμμετοχή που είχε η μητέρα της Delia στον μεταξύ τους δεσμό, παρά το γεγονός ότι ήταν ήδη παντρεμένη. Προφανώς η μητέρα ενέκρινε αυτόν τον παράνομο δεσμό, διότι έβλεπε πως η κόρη της δεν ήταν καθόλου ευχαριστημένη από την σχέση της με τον νόμιμο σύζυγό της. — Ο Τίβ. ενθυμούμενος όλα αυτά τα περασμένα γεγονότα, τα περιγράφει με Ιστορικούς Ενεστώτες, στους οποίους υποκείμενο είναι η μητέρα της Delia, (adducit, coniungit, manet, cognoscit), για να δώσει μία πιο παραστατική, 'δραματική' απεικόνιση στην ευνοϊκή για τον ίδιον παρέμβαση της μητέρας της Delia.
60. «**taciturna**»: επιρρ. κατηγορούμενο του τρόπου, ή αλλιώς κατηγορηματικός προσδ. του τρόπου.
61. «**foribusqua...adfixa**»: η μητέρα της Delia ήταν κρυμμένη στην είσοδο του σπιτιού, προκειμένου να βάλει μέσα στο σπίτι τον Τίβ. κρυφά από τον σύζυγο.
62. «**strepitus...pedum**»: τόσες πολλές φορές η μητέρα της Delia είχε βοηθήσει τον Τίβ. να μπει κρυφά την νύχτα στο σπίτι της Delia, ώστε μπορούσε να αναγνωρίζει τον ήχο των βημάτων του. «**me veniente**»: αφαιρετική απόλυτη, χρονική μτχ.
63. «**mihi**»: 'για μένα, για χάρη μου'. «**proprios...annos**»: 'τα δικά μου χρόνια', δηλ. 'όσα χρόνια μου μένουν'. «**tecum**»: το 'contribuisse' κατά κανόνα συντάσσεται με δοτική, 'suos (annos) tibi...contribuet, Sen.Dial.10,15,1', και εδώ κατ' εξαίρεση συντάσσεται με τον εμπρόθετο 'cum te', αν φυσικά το κείμενο σ' αυτό το σημείο είναι σωστό.
64. «**sit modo fas**»: Ευχετική Ευκτική.
66. «**sanguis...tuos**»: η αντων. 'tuos' είναι η ονομαστική Ενικού του αρσενικού γένους αντί της 'tuus'.
67. «**vitta**»: είναι ονομαστική Ενικού, διότι το 'a' είναι βραχύ (vitta ligatos —UU/ — —), οπότε είναι το υποκείμενο του 'impediat'.
68. «**stola**»: Η stola ήταν μια 'εσθήτα' που φορούσαν οι παντρεμένες Ρωμαίες (matronae). Ο Valerius Maximus μιλώντας 'Περί Αγνότητος' (De Pudicitia) απευθύνεται σε α' πρόσωπο στην 'Αγνότητα' (Pudicitia), και την θεωρεί ως αυτήν που δίνει αξία στην 'Stola' των παντρεμένων Ρωμαίων γυναικών, 'te custode matronalis stola censetur, Val.Max. 6,1 <Αγνότητα!> Με την δική σου προστασία παίρνει αξία η stola των παντρεμένων γυναικών', που σημαίνει πως στο μυαλό του δεν ήταν η 'stola' που χαρακτήριζε μια παντρεμένη γυναίκα ως 'τίμια', αλλά η τιμιότητά της ήταν εκείνη που έδινε αξία στην 'stola'. Η 'εσθήτα' αυτή (stola) ήταν ένας μανδύας που φορούσαν ως εξωτερικό ένδυμα οι παντρεμένες γυναίκες, και ήταν ποδήρης (Hor.Sat.1,2,29). Είχε μανίκια, τα οποία όμως έφταναν μέχρι τους αγκώνες.
69. «**Et mihi sint durae leges**»: αναφέρεται στους 'νόμους' εκείνους που ρύθμιζαν και κανόνιζαν μία ερωτική συμβιωτική σχέση. Εύχεται οι 'νόμοι' που στο μέλλον θα ελέγχουν την δική του 'πίστη' και 'αξιοπιστία' στην ερωτική του σχέση με την Delia, να είναι όσο γίνεται πιο αυστηροί, αρκεί η Delia να εγκαταλείψει τώρα τον παράλληλο ερωτικό δεσμό που διατηρεί εξωσυζυγικά με κάποιον άλλον εραστή, και φυσικά να επι-

- στρέψει στην αγκαλιά του Τίβ. **«laudare...ego»:** αυτή είναι η δεύτερη ευχή που κάνει ως υπόσχεση, προκειμένου η Delia να επιστρέψει στην μεταξύ τους σχέση. Εύχεται και υπόσχεται να μη μπορέσει ποτέ στο μέλλον να επαινέσει καμία άλλη κοπέλα, εννοείται για την ομορφιά της.
- 70.** **«quin...meos»:** και αν τώρα στο μέλλον κάποτε να παραβεί αυτήν την υπόσχεση, πως δηλ. δεν θα μιλήσει επαινετικά για την ομορφιά καμιάς άλλης κοπέλας, και συμβεί να κοιτάξει ερωτικά κάποιαν άλλην, εύχεται αυτό να μη γίνει χωρίς (quin) η Delia (illa) να επιτεθεί και να του βγάλει τα μάτια (adpetat oculos meos). Δηλ. στην ουσία υπόσχεται πως αν κάποτε κοιτάξει ερωτικά άλλη κοπέλα, θα δεχθεί να του βγάλει η Delia τα μάτια. — Η επίθεση της προδομένης ερωμένης στα μάτια του άπιστου εραστή ήταν η συνήθης τιμωρία που θα μπορούσε αυτή να του επιβάλει, 'fixit in ora manus, Prop.3,15,14 *έμπηξε τα χέρια της στα μάτια μου*'.
- 71.** **«siquid...putet»:** η υπόθεση εκφέρεται με Υποτακτική για να δηλώσει το 'πιθανό' το 'ενδεχόμενο'.
- 72.** **«inmerito»:** 'ακόμη κι αν δεν αξίζω μία τέτοια συμπεριφορά'. Υπόσχεται πως θα είναι τόσο πολύ αφοσιωμένος στο μέλλον στην Delia, ώστε ακόμη κι αν κατηγορηθεί αδικώς για ερωτική απιστία, δεν θα αντιδράσει. **«pronas...vias»:** το ρ. 'progrior' μόνο εδώ συντάσσεται με επιρρ. αιτιατική του τόπου. Το 'pronas' έχει την μεταφορική έννοια του 'δρόμου' ο οποίος 'προσφέρεται', 'κλίνει' προς την αρπαγή.
- 73.** **«Non ego...velim»:** Δυνητική Υποτακτική, που εκφράζει το 'δυνατόν', 'πιθανόν' σε παρόν και μέλλον.
- 74.** **«Si venerit furor, optarim»:** Ευθύς Υποθετικός Λόγος με Παρακείμενο Υποτακτικής σε υπόθεση και απόδοση, για να εκφράσει το 'πιθανόν' σε παρόν και μέλλον (optarim=optaverim).
- 76.** **«absenti»:** χρονική μτχ. συνημμένη στην δοτική 'mihi'. **«mihi»:** δοτική χαριστική.
- 77.** **«quae fida fuit nulli»:** 'όποια γυναίκα δεν ήταν πιστή σε κανένα', όπως η Delia, που είναι άπιστη στον νόμιμο σύζυγό της, και στον 'επίσημο' εραστή της, τον Τίβ. **«senecta»:** αφαιρετική του ποιητικού αιτίου.
- 78.** Στους στχ. 78-80 ο Τίβ. προειδοποιεί την Delia πως η ανέντιμη συμπεριφορά της απέναντι στον εραστή της θα έχει σοβαρές συνέπειες στην ζωή της, όταν φτάσει στην γεροντική ηλικία, γιατί θα τιμωρηθεί με σωματική αδυναμία τέτοια, ώστε να μη μπορεί να χειριστεί τον αργαλειό της. **«inops»:** 'όντας αδύναμη', επιρρ. κατηγορούμενο του τρόπου, ή αλλιώς κατηγορ. προσδιορισμός του τρόπου. **«tremula»:** αφαιρετική πτώση με το 'a' να είναι 'μακρό', διότι σ' αυτήν την συλλαβή, την έβδομη, γίνεται η 'τομή' του δακτυλικού πενταμέτρου, και αυτή είναι πάντοτε 'μακρά': (– UU – UU – //). Το επίθετο λειτουργεί ως κατηγορηματικός προσδιορισμός του τρόπου στην αφαιρετική 'manu' 'με το χέρι της να είναι τρεμάμενο'. **«stamina torta»:** το 'stamen,-inis' ήταν το 'στημόνι', δηλ. το μέρος εκείνο του αργαλειού, όπου διαμήκη νήματα τεντώνονται σφιχτά, ώστε να αποτελέσουν την βάση για την ακόλουθη ύφανση, αφού ανάμεσα από αυτά θα περνά συνεχώς ένα άλλο νήμα (υφάδι), το οποίο θα συμβάλλει στην ύφανση. Τα νήματα αυτά (stamina) είναι 'στριφτά' (torta), γιατί ήδη πριν τοποθετηθούν στον αργαλειό, καθ' ένα απ' αυτά είναι ήδη στριμμένο στην ρόκα, για να γίνει αρκετά ανθεκτικό στην ύφανση. Για την ακρίβεια στριμμένα (torta) δεν είναι τα 'στημόνια', αλλά τα 'νήματα' που συνθέτουν τα 'στημόνια'.
- 79.** πάλι και εδώ ο Τίβ. απεικονίζει την ηλικιωμένη γυναίκα, που στα νιάτα της ήταν άπιστη, να μην έχει την μυϊκή δύναμη στα χέρια της, και να αναγκάζεται να 'προσδένει' (adnectit) τα νήματα για την ύφανση, δηλ. τα 'χτένια' (licia) όχι τραβώντας τα με τα χέρια της που τρέμουν, αλλά με την βοήθεια της 'σαίτας' (telis), η οποία περνά ανάμεσα από τα 'χτένια' (licia). — Αυτό που θέλει να πει εδώ ο Τίβ. είναι πως η ηλικιωμένη γυναίκα χωρίς μυϊκή δύναμη στα χέρια δεν μπορεί να πιάσει τα 'χτένια' (licia) και να τα τραβήξει ώστε στο ήδη περασμένο νήμα, ώστε αυτό να ενωθεί σφιγμένο με τα άλλα, αλλά αρκούνται στο γεγονός ότι το επόμενο νήμα που θα περάσει, απλώς προστιθέμενο απλώς θα σφίξει το προηγούμενο.
- 82.** **«conmemorant»:** 'θυμούνται, ανακαλούν στην μνήμη τους'. **«ferre»:** το απαρέμφοτο είναι αντικ. στο ρ., με υποκείμενό του την αιτιατ. 'senem', και αντικείμενό του την αιτιατ. 'mala'.
- 83.** **«exalto...Olympo»:** 'από τον Όλυμπο που είναι υψηλός'.
- 84.** **«quam sit acerba»:** i.e. 'Venus'· πλάγια ερώτηση, αντικ. στο ρ. 'monet'. **«infidis»:** δοτική προσωπική.